

ЖУРНАЛІСТИКА І РОЗВИТОК СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ІМЕРСИВНОГО ІНТЕРВ'Ю

Галич Валентина

*доктор філологічних наук, професор,
професор кафедри соціальних комунікацій
Приватного вищого навчального закладу
«Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'ячука»
м. Рівне, Україна*

Інтерв'ю має давню історію, проте нестихаючий інтерес учених до його дослідження пояснюється тим, що теорія цього жанру досі недостатньо сформована. Такі фактори, як: 1) постійна динаміка розвитку цього діалогічного журналістського твору як відгуку на тенденції доби глобалізації й розвитку новітніх інформаційних технологій; 2) суспільно-політичні зміни в молодій українській державі, позначені ствердженням принципів демократії та плюралізму; 3) проникнення інтерв'ю до змісту й структури інформаційних та аналітичних текстів і породження численних модифікаційних та дифузійних форм; 4) активність його функціонування в засобах масової інформації військового часу, – мотивують труднощі в його вивченні.

Нині цей жанр активно застосовується в усіх типах електронних ЗМІ й не втратив своєї популярності в періодиці, яка під впливом «глобалізаційних процесів набула ознак конвергентності та поступово переходить у віртуальне середовище» [3, с. 309]. У річищі процесів конвергенції сучасне інтерв'ю в газеті та журналі розвиває потенційні можливості друкованого тексту бути мультимедійним, залучає до свого змісту імерсивність – віртуальну реальність. А. Галич, розкриваючи потенційні можливості імерсивної журналістики, відзначає, що технології розширеної реальності ґрунтуються на документальній основі й дають можливість реципієнту стати учасником події, що це не вигадана комп'ютерна гра, а простір для відчуттів, співпереживань, емоцій. Адже тут реципієнт опиняється в центрі важливих подій сучасного світу, чого не може дати традиційна журналістика [1, с. 5]. Імерсивне інтерв'ю як жанр публіцистики розглядається вперше.

Обраний об'єкт дослідження – новаторське інтерв'ю Миколи Тимошика «Ольга Кобилянська про бездуховність і манкурство українців»

[4] – допоміг означити головні штрихи теорії імерсивного (віртуального) інтерв'ю, покликаною задовольняти запити реципієнта новітнього часу.

Літературна практика подає приклади застосування віртуального інтерв'ю як засобу художнього освоєння дійсності (роман «Інтерв'ю з вампіром» Енни Райс, роман-інтерв'ю «Таємниця» Юрія Андруховича, імерсивний зміст якого розкрито в публікації автора цих тез [2]), Зрозуміло, що письменники мають право на вимисел, Микола Тимошик як майстерний публіцист, автор інтерв'ю з пам'ятником «Ольга Кобилянська про бездуховність і манкурство українців», демонструє всі змістотворчі можливості домислу в журналістиці. «Інтерв'ю з пам'ятником як форма співбесіди зі знаковими особистостями минулого про актуальні проблеми сьогодення» [4, с. 10], без сумніву, належить до публіцистики, заснованій на документальному ґрунті, у якій на відміну від художнього твору панує домисел, ілюзія взаємообміну думок.

Історія цього оригінального твору розкривається у передмові редакції газети «Літературна Україна», де воно було надруковане 23 травня 2013 року. Так, під час перебування в Швеції на стажуванні в Інституті перепідготовки викладачів журналістики Східної Європи Микола Степанович мав можливість познайомитися з таким цікавим різновидом інтерв'ю, як «розмова з пам'ятником». На запрошення університетів України професор Тимошик проводив майстер-класи «Українська журналістика в європейському контексті», і так, як і в Київському національному університеті культури і мистецтва, де він нині працює, заохочував майбутніх журналістів спробувати, ««розговорити» тих, хто стоїть у бронзі і камені на тамтешніх центральних майданах» [4, с. 10]. Подібне завдання одержали й чернівецькі студенти, але через те, що воно тривалий час залишалося не виконаним, то сам професор написав інтерв'ю з пам'ятником буковинської письменниці й приурочив його 150-річчю від дня її народження.

У полі української журналістської практики, крім згаданого вище, відомо лише кілька випадків публікацій подібних діалогічних творів: 1) «Інтерв'ю з пам'ятником Паніковському» (установленому літературному персонажу в Києві), яке було опубліковане в щотижневому журналі «Політика і культура», 2) оприлюднене в рівненській газеті «ОГО» (2012) інтерв'ю з пам'ятником Тарасу Шевченку, що в Рівному, студентки Національного університету «Острозька академія», написане після прослуховування лекцій професора Миколи Тимошика; 3) діалог з письменником Костянтина Бобрищева «Олесь Гончар. Інтерв'ю, якого не було», надрукований в газеті «Літературна Україна» (2018).

Відчувається, що новаторське інтерв'ю Микола Тимошик написав не лише з професійних журналістських амбіцій, а й з прагнень довести своїм

студентам потребу постійно удосконалювати свої фахові вміння, збагачувати знання зарубіжним досвідом

Розкриття чотирьох сфер поняття жанру імерсивного інтерв'ю дало можливість з'ясувати його інваріанте значення, указати на історію жанру «розмови з пам'ятником», урахувати його національну специфіку, конкретизувати дефініцію з урахуванням індивідуальної творчості інтерв'юера – визначного вченого-журналістикознавця та знакового представника медіаосвіти. Звернення до філософських категорій самопрезентації, інтенційності та методу сторітеллінгу сприяють реалізації психологічного, когнітивного, типологічного, освітньо-педагогічного аспектів дослідження, а також розкриттю феномена віртуальності в імерсивному інтерв'ю, призначеному для друку, її потенційних можливостей текстотворення та портретування історичних особистостей.

Результат дослідження. **Імерсивне інтерв'ю** – це різновид публіцистичного твору діалогічної форми, що сприяє зануренню реципієнтів у віртуальну/доповнену реальність, своєрідний нереальний, штучно створений світ, з яким вони можуть взаємодіяти в реальному часі з метою осмислення актуальних проблем сьогодення. Імерсивне інтерв'ю – особлива форма віртуальної комунікації в масовій культурі, у якій реальність створена на основі зміщення ціннісних та інституційних елементів суспільства, набарає обрисів симулякра, стає копією того, чого не було. На відміну від симулякрів-маніпуляторів, присутніх у текстах сучасних медіа, здатних пропагувати оману й неправду, імерсивний спосіб формування сюжету в публіцистичному інтерв'ю Миколи Тимошика реалізується через модальність ствердження духовних цінностей – потужної сили прогресивного розвитку українського суспільства.

Віртуальність в імерсивному інтерв'ю Миколи Тимошика характеризується автономністю (має свій час і простір – України другої половини XIX – початку XX ст.), спостережуваністю (вона є ілюзорною реальністю, що сприймається органами чуття), потенційністю (є тим, що можливе).

Наша розвідка має теоретичне й практичне значення, пов'язане з новизною та застосуванням його результатів у викладанні. Зокрема, докладання одержаних знань з нашої розвідки дає можливість студентам спробувати свої творчі сили в підготовці імерсивного інтерв'ю з вулицею, містом, ненаписаною книгою, загублим за свободу України солдатом.

Перспективними є вивчення питань типології імерсивного інтерв'ю, проблеми співвідношення в ньому вимислу і домислу, форм представлення віртуальності, наративної інтенційності, амбівалентності, мультикультурності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Галич А. О. Імерсивна журналістика як акт протидії війні росії проти України. Регіональні ЗМІ України : історія, сучасний стан та перспективи розвитку : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції / відп. ред. Галич А. О. Полтава: Вид-во ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка», 2023. С. 5–13.
2. Галич В. М. Роман-інтерв'ю «Тасмания» як зразок постмодерного публіцистичного тексту. Щоб слово жило: монографія. Луганськ: ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка», 2013, С. 213 – 221.
3. Калита О. П. Жанрові особливості інтерв'ю на сторінках українських онлайн видань. Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Сер. Філологія. Журналістика. 2023. №1. С. 308 – 312.
4. Тимошик М. Ольга Кобилянська про бездуховність і манкурство українців: інтерв'ю з пам'ятником: інтерв'ю. Літературна Україна. 2013, 23 трав.